

Miljödepartementet
Rättsenheten
103 33 STOCKHOLM

Datum: 2010-02-25
Vår referens: 2010/395/184
Er referens: M2010/1272/R

Yttrande över Utkast till Lagrådsremiss om ny gränsälvsoverenskommelse med Finland med vissa tillhörande förordningsändringar

Inledning

SMHI har tagit del av rubricerade remiss, som besvaras med följande utgångspunkter.

1. SMHI är förvaltningsmyndighet för hydrologiska och oceanografiska frågor.
2. SMHI har en tydlig roll inom arbetet med vattenförvaltningen baserad på en utredning lämnad till regeringen i februari 2007. Utredningen skedde i samråd med de fem vattenmyndigheterna, Naturvårdsverket och SGU. En sammanfattning av SMHIs ansvar finns i bilaga 1.
3. Regeringen har föreslagit i proposition (prop. 2008/09:170 s. 79) att SMHI skall vara samordningsansvarig för av data av relevans för havsmiljön. Samma bedömning gör utredningen ” En myndighet för havs- och vattenmiljö” (SOU 2010:8) som lämnade sitt betänkande i februari 2010.

SMHIs synpunkter

Artikel 1: Geografiskt tillämpningsområde

Inom ramen för vattenförvaltningens arbete har Torneälvens avrinningsområde och angränsande kustvatten delats in i ”Vattenförekomster”. Till varje vattenförekomst har ett avrinningsområde eller kustvattenområde definierats. Alla dessa områden, med gränser, har digitaliserats och lagrats i Svenskt Vattenarkiv (SVAR). Dessa områden ligger till grund för den rapportering som Sverige gör till EU i enlighet med WFD.

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

601 76 Norrköping Besök Folkborgsvägen 1 Tel 011-495 80 00 Fax 011-495 80 01

SMHI
Box 40
190 45 Stockholm/Arlanda

SMHI
Sven Källfelts Gata 15
426 71 Västra Frölunda

SMHI
Hans Michelsensgatan 9
211 20 Malmö

SMHI
Universitetsallén 32
851 71 Sundsvall

SMHI finner att de gränser för kustområdet som definieras i förslaget inte anpassats efter de gränser som fastställts för rapportering till EU enligt ramdirektivet för vatten. SMHI noterar att det finns möjligheter att anpassa gränserna bättre till de bassänger som kommer att rapporteras till WISE. Karta med gränserna inlagda biläggs (bilaga 2).

SMHI bedömer att de gränser som slutgiltigt fastställs kan lagras och förvaltas inom SVAR. Genom en sådan lösning kommer data att vara tillgängliga i enlighet med INSPIRE-direktivets krav.

Artikel 2: Syfte

Torneälvens avrinningsområde har en speciell form. En stor del av området ligger inom ett relativt litet höjdiintervall. Snösmältningen, som genererar vårfloden, sker därför likartat inom den delen av avrinningsområdet. Det genererar en samtida flödesökning i vattendraget. Eftersom Torneälven, i princip, är helt oreglerad finns inga dämpande magasin längs vattendraget. Den vanligtvis snabba flödesökningen startar en islossning, med början kring sammanflödet Torneälven - Muonioälven. Nedströms ligger isen fast, vilket förorsakar isproppar i älven. Dessa närmar sig successivt kusten. Svåra islossningar inträffar ofta då vårvärmen kommer snabbt och isen inte hunnit försvagas av solen. Särskilt svåra islossningar inträffade i början av 1980-talet. Det förekommer också ofta att havsisen ligger kvar då ismassorna i älven satts i rörelse. Därmed blir översvämningensrisken stor vid mynningen.

Inom ramen för ett Interreg. IV A Nord- projekt, samarbetar myndigheter i Sverige och Finland kring att ta fram underlag för fysisk planering, räddningstjänsternas insatsplanering och handlingsprogram för hantering av översvämningensrisiker. En detaljerad höjddartering har utförts för området runt Torneälven, längs gränsen mellan Sverige och Finland. En hydraulisk modell kommer att tas fram. Den kan användas vid pågående översvämningar för att beräkna vattenstånd vid berörda delar runt älven. Detaljerade översvämningenskartor för olika flöden kommer också att produceras. Inom projektet pågår också andra studier för att förbättra prognoserna för flöden och islossning.

SMHI bedömer att verksamheten bör permanentas och att beräkningsmetoder och kartmaterial lagras för framtida operationell användning.

SMHI vill särskilt peka på de svårigheter som är förknippade med förutsägelser om vårflod och isgångar, i synnerhet prognoser på bildandet av isproppar. Problem med isgångar är störst i oreglerade älvar och kanske mest påtagliga i Torneälven.

SMHI anser att ett svensk-finskt FoU-program för isforskning kopplat till Torneälven kan vara en bra lösning för att skapa goda förutsättningar att minska skador i framtiden.

Artikel 7: Övervakning av vattenföringen

SMHI driver ett nationellt nät av vattenföringsstationer bl.a. i anslutning till bifurkationen i Tarendö. Data sammanställs årligen. Skulle något annat behov uppstå är SMHI berett att samarbeta för att lösa denna fråga.

Artikel 10: Uppgifter

SMHIs kommentar sammanfaller med det som framförts under Artikel 2.

Artikel: 12

Som förvaltningsmyndighet är SMHI öppen för att skapa de rutiner som krävs för att kommissionen skall vara informerad.

Artikel 23: Det geografiska tillämpningsområdet.

SMHI finner att ordalydelsen i avdelning b) kan behöva förtydligas. En tydlig definition om vad som avses med "sidogren" och/eller en lista/karta med de vattendrag som avses skulle förenkla förståelsen. Vidare finner SMHI att gränserna i avdelning d) inte sammanfaller med de gränser som används vid rapporteringen till WISE.

Artikel: 24: Fiskådra

SMHI anser att "normal låg vattenföring" är ett oklart begrepp. Statistiska mått bör ha en tydlig definition och beräknas över en bestämd tidsperiod.

SMHI föreslår att "normal låg vattenföring" byts ut mot:

1. medellågvattenföring
Medellågvattenföring definieras som medelvärdet av årens lägsta dygnsvattenföring.
och att:
2. Beräkningen görs för alla de platser som bedöms viktiga ur fiskesynpunkt.
3. Beräkningen av medellågvattenföring baseras på den senaste 30-årsperioden och görs vart 10:e år, t.ex. 1971-2000, 1981-2010, så att de förväntade klimatförändringarna får genomslag i beräkningarna.

Artikel 25: Närmare bestämmelser

SMHI anser att avdelning 2 skulle förtydligas om man upprättade en lista över de vattendrag som avses.

Fiskestadga för Torneälvens fiskeområde

§2. Tillämpningsområde

Se kommentar till Artikel 1 och Artikel 23.

Förslag till lag om ändring i fiskelagen (1993:787).

§3. De avgränsningar som finns i §3 bör vara entydiga med de i Artikel 1 och Artikel 23 (se tidigare kommentar).

§17. SMHI föreslår att "vanligast förekommande lågvattenstånd" byts ut mot "vattenstånd vid medellågvattenföring" (se kommentar Artikel 24).

Skälet till detta är att man går från ett medianvärde (vanligt förekommande) till ett medelvärde på vattenstånd som är enklare att beräkna från modellerad vattenföring.

Förordning om gränsälvöverenskommelse mellan Sverige och Finland

§5. SMHI är berett att årligen leverera data över vattenföringar till länsstyrelsen i Norrbottens län.

Generaldirektör Lena Häll Eriksson har beslutat i detta ärende som beretts av Jörgen Nilsson, Gunn Persson och Bernth Samuelsson. Tf Avdelningschef Eva Edelid har deltagit vid den slutliga handläggningen.

Lena Häll Eriksson
Generaldirektör

SMHIs roll i den svenska vattenförvaltningen

SMHI skall vara en aktiv part i den svenska vattenförvaltningen.

SMHI skall svara för samhällets allmänna behov, vara rikstäckande och kostnadseffektivt samt formulera kvalitetskrav.

Målet för SMHI är att skapa, förvalta och tillgängliggöra såväl information som data och modellverktyg med upplösning på vattenförekomstskala.

Tillgång till information och data är kostnadsfritt för alla icke-kommersiella användare i enlighet med SMHIs datapolicy.

